

הוראות ללומד

ואלה הדברים אשר אני שם לפני הלומד :

א) מלון זה — ככל המלונים, שיצאו מתחת ידי — אינו מסודר לפי השרשים, אלא לפי צורתן של המלים בתלמוד בהשמטת אותיות השמוש (ב, ד, ו, כ, ל, מ). לפיכך תמצא "תימא" — מן "אמר" באות תי"ו ולא באל"ף; בשלמא — בשי"ן, ולא באות ביי"ת (כמו שהובא ב"אוצר לשון התלמוד"); באנפאי — באות אל"ף, אבל "אגב" באל"ף ולא בגימ"ל.

ב) מטבעות לשון בני שתי תיבות או יותר באים בשני מקומות, אבל לפעמים ניתן תרגום המלים ופירושן במקום העיקרי, ולפעמים בשני המקומות, למשל: שופתא דתומא בא גם בשי"ן וגם בתי"ו, והתרגום בא בשני המקומות. בר אורתי — באות אל"ף: ר' בר.

ובאות ביי"ת: בר אורתי — בן הורשה, ובהע':

זכאי להוריש, יש כח בידו להוריש.

סגי נהור — באות נו"ן: ר' סגי.

ובאות סמ"ך: סגי נהור — רב אור, ובהערה:

כינני לענר, וכן "מאור עינים" בעברית.

ג) הניקוד הוא לפי מסורת רבותי החכמים הספרדים, שבדרך כלל אין בה דופי. אני מכיר שתי מלים שקריאתן בפי הספרדים אינה נכונה: טַפִּי (ת' טַפִּי) וּשְׁמָא (ת' שְׁמָא) היא שְׁלֵמָה שבשיר השירים א' ז' = דילמא בארמית).

בישיבות האשכנזיות לא הקפידו בקריאה, וזלזלו בדווקנים. באזני שמעתי מפי חוקר לשון מובהק, שבודאי ידע, שרבים של "ערך" הוא עֲרָכִים, ואמר: מסכת עֲרָכִין.

כמובן שחלק רב בידיעתי בדקדוק הארמית הוא מתורתו של רבי המובהק פרופ' י"נ אפשטיין ז"ל בשיעוריו "דקדוק ארמית בבלי", שלאחר פטירתו נדפסו כספר (בעריכתי) בהוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס (ירושלים) והוצאת דביר (ת"א).

ד) לא נכנסו למלון זה מלים ולשונות עבריים, שנשזרו בתוך משפט בארמית.

ה) פעלים, ששרשם אינו ברור למדי, נרשם השורש בסוגריים סמוך למלה הארמית לאחריה.

כגון: מפיק (נפק), תימא (אמר), תילף (ילף), תחיכו (חוד).